

din reglementarea sociologică a artei, determinată de coordonatele omului modern.

Dar și omul de artă este un individ modern. Astăzi, tipul creatorului absolut izolat este, practic, imposibil. Scriitorul, chiar și prin funcția lui de scriitor, intră în contact cu o mare diversitate de oameni, relație, de altfel, evasiperpetuă. Și, atunci când scrie, o face și sub propriul său comandament, de om modern.

Din acest punct de vedere, dramaturgul — pentru că despre dramaturgie vorbim — este împins spre o anumită esențializare, mai exact, spre procesul de esențializare a actului dramatic. Piesa clasică din secolul al XIX-lea era piesa unui gest foarte larg. Actul întâi era un act al expoziției, actul al doilea, al intrigii, cel de-al treilea, al desfășurării acțiunii, iar cel de-al patrulea și al cincilea, ale deznodământului. Acest lucru era necesar, pentru că diverse categorii de oameni aveau un acces limitat — ba, oarecum restrictiv — la diverse surse de informații. De-aici, nevoia gestului larg, ca tot omul să poată fi pus în temă, de la cel care cunoaște obiectul la cel care aude pentru prima dată de el. Și, tot de-aici, și cultul detaliului, pentru că prin detaliu se generaliza informația. Astăzi, sursele de informație sînt comune sau aproape

comune. Mijloacele mass-media stau la dispoziție aproape oricărui individ, uneori, chiar în pofida propriei sale dorințe. Din această pricină, pe de o parte, dispare nevoia gestului larg informativ (sursele de informație sînt aproximativ comune pentru toată lumea), pe de altă parte, însă, apare necesitatea esențializării. Reducerea generală a duratei spectacolului, iat-o, așadar, rezultat al încă unei determinări (după aceea a economiei de timp, la omul modern) — aceea a unei normale înclinații, a aceluiași om modern, spre esențializare.

Astfel, însă, piesa într-un act, în contextul literaturii dramatice contemporane, nu apare doar ca o continuare a unui gen literar tradițional, ci și ca o constituire a unui gen literar nou. Problema care se pune nu este alta decît aceea a învingerii unei prejudecăți. După cum, pe vremuri, un prozator nu intra în drepturile sale firești dacă nu scria un roman, tot așa, astăzi, un dramaturg nu pare să intre în drepturi dacă nu scrie o piesă „lungă”. Dar, dîndu-i piesei lungi ce este al piesei lungi, să-i acordăm și piesei într-un act autonomia pe care a impus-o și pe care și-a cucerit-o.

NOTE

Recente volume, apărute sub egida Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu” — Reviste literare românești din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea (1974) și Reviste literare românești de la începutul secolului al XX-lea (1976) — ne-au amintit că lipsesc din istoriografia teatrului românesc monografiile revistelor noastre de teatru. Dacă ar fi să ne limităm doar la secolul trecut, de la Gazeta teatrului național (1835) și pînă la Revista theatrelor a lui Ion Livescu (seria a II-a, 1896—1898), am constata că în paginile revistelor de specialitate se reflectă bogata viață teatrală a primelor generații de actori profesioniști. Catalogul periodicelor românești, întocmit de I. Bianu și

Nerva Hodoș, precum și anejele redactate în ultima vreme, oferă, fără greutate, bibliografia. Este necesar să trecem la monografierea periodicelor de teatru și să restituim, astfel, culturii noastre un bogat fond documentar, altminteri, greu accesibil. Rarissimele foi plătesc greu tribut venerabilei vîrste, și acesta este încă un argument care să ne îndemne la lucru.

Apare, în editura „Minerva”, al doilea volum, dintr-o serie p ecare o dorim cit mai lungă — Documente din arhive ieșene. Ediția, îngrijită de Gh. Ungureanu, D. Ivănescu, Virginia Isac, tînde să dezvăluie, pentru timpurile

moderne, mereu tînăra viață culturală a bătrînului Iași. Acest volum reunește, în exclusivitate, documente referitoare la viața teatrului. Sînt 381 de documente provenind de la 25 de autori. Perioada cuprinsă — prima jumătate a secolului al XX-lea. Venerabilul Național ieșean a fost slujit, în perioada amintită, de personalități ce se recomandă de la sine — T. T. Burada, Al. Philippide, G. Ibrăileanu, Mihail Sadoveanu, I. Petrovici, G. Topîrceanu, V. I. Popa etc. Pentru o viitoare istorie a teatrului în Moldova (continuare a istoriei lui Burada?), volumul distinșilor cercetători ieșeni este neprețuit.

Ionuț Niculescu